सा विद्या या विमुक्तये

શ્રી શત્રુંજય - મુક્તિ સમ્યગ્જ્ઞાન અભ્યાસક્રમ

C/o. શાહ ગોવિંદજી વીરમ, ફેક્ટરી કમ્પાઉન્ડ, મોંઢા રોડ, ઔરંગાબાદ - ૪૩૧ ૦૦૧

સમ્યગ્જ્ઞાન પ્રવેશિકા

◆◆◆ અભ્યાસક્રમ જવાબ પત્ર ◆◆◆

એનરોલમેન્ટ નંબર ૭ ગામ ડીસેમ્બર - 2021

વિદ્યાર્થીનું નામ ________

પ્રશ્ન-૧ ખાલી જગ્યા

(૧)	કલ્પોપન્ન
(૨)	યોનિ
(૩)	પૂર્ણ કલશ
(૪)	અજ્ઞાન
(૫)	મુનિદર્શન
(૬)	કુસંસ્કારો
(૭)	સમાધિમરણ
(૮)	વ્યાપાર
(૯)	અભયદાન
(૧૦)	છેદોપસ્થાપનિક
(૧૧)	મહાસુખમય
(૧૨)	મર્યાદા
(૧૩)	નિર્જરા
(૧૪)	દયાભાવ
(૧૫)	અકિંચન
(૧૬)	શક્રસ્તવ / નમોત્થુણં
(૧૭)	સદ્ગુરુ
(૧૮)	નેમિનાથ
(૧૯)	વાણ વ્યંતર
(૨૦)	માધ્યસ્થ

પ્રશ્ન-૨ એક જ શબ્દમાં

(૧)	હનુમાન
(૨)	કૌશાંબી
(૩)	શક્ર
(૪)	વિપાક
(૫)	હરિણગમેષી દેવ
(૬)	દયા
(૭)	લોક સ્વરૂપ
(૮)	સારસિકા દાસી
(૯)	પરમાધામી
(૧૦)	રતિ-અરતિ
(૧૧)	સુઘોષ ઘંટ
(૧૨)	સામાયિક
(૧૩)	ગ્રૈવેયક
(૧૪)	જિન પ્રવચન
(૧૫)	પતિવ્રતા
(૫)	અંગીકાર
(૬)	ખ્યાતિ / પ્રસિદ્ધિ
(૭)	બે પ્રકારે
(૮)	બ્રહ્મચર્ય
(૯)	ધર્મ જ
(૧૦)	બીજું
(૧૧)	ક્ષમા
(૧૨)	અસત્ય બોલવું
(૧૩)	બોધિ
(૧૪)	આચરણ
(૧૫)	રહિત
(૧૬)	હે ભગવંત
(૧૭)	જ્યોતિષ્ક
(૧૮)	સુવિહિત
(૧૯)	પાપ વાળા
(૨૦)	આશ્રવ

પ્રશ્ન-૩ શબ્દનો અર્થ

(૧)	અત્યંત
(૨)	ખોટું આળ દેવું
(૩)	ભવનપતિ
(૪)	ભાવનાઓ

પ્રશ્ન-૪ જોડકાં જોડો

(૧)	૬	(૬)	૧૦
(૨)	૮	(૭)	૩
(૩)	૭	(૮)	૨
(૪)	૧	(૯)	૪
(૫)	૯	(૧૦)	૫

પ્રશ્ન-૫ સંખ્યામાં જવાબ

(૧)	૧૭
(૨)	૭
(૩)	૮૦૦
(૪)	૧૬૨
(૫)	૪
(૬)	૪૨
(૭)	૨૦
(૮)	૬
(૯)	૯
(૧૦)	૧૦

	પ્રશ્ન-૬ ✓ કે ×		પ્રશ્ન-૭ આ વાક્ય ક્યા પાને છે તે નંબર
(૧)	✓	(૧)	૨૭
(૨)	×	(૨)	૧૨
(૩)	×	(૩)	૩
(૪)	×	(૪)	૭
(૫)	✓	(૫)	૨૦
(૬)	✓	(૬)	૧૦
(૭)	✓	(૭)	૧૫
(૮)	×	(૮)	૨
(૯)	×	(૯)	૧૭
(૧૦)	×	(૧૦)	૨૮

પ્રશ્ન ૧-મેળવેલ ગુણ	પ્રશ્ન ૨-મેળવેલ ગુણ	પ્રશ્ન ૩-મેળવેલ ગુણ	પ્રશ્ન ૪-મેળવેલ ગુણ	પ્રશ્ન ૫-મેળવેલ ગુણ	પ્રશ્ન ૬-મેળવેલ ગુણ	પ્રશ્ન ૭-મેળવેલ ગુણ	પ્રશ્ન ૮-મેળવેલ ગુણ	કુલ ગુણ
+	+	+	+	+	+	+	=	

રીમાર્ક ________ તપાસનારની સહી ________

પ્રશ્ન - ૮ જે રાતે અનંત ઉપકારી, અનંત જ્ઞાની ચરમ તીર્થપતિ શ્રી મહાવીર પ્રભુ જ્ઞાનકુલમાં સંહરાયા તેરાતથી

૧. આરંભીને તે જ્ઞાનકુલ રૂપાથી અને સુવર્ણથી વૃદ્ધિ પામવા લાગ્યું, તથા ગણિમાદિ ૪ પ્રકારના દ્રવ્યથી અતિ ઘણું વૃદ્ધિ પામ્યું.. એથી ચરમ તીર્થપતિ શ્રી મહાવીર પ્રભુના માતા એવં પિતાના મનમાં આ પ્રકારે વિચાર ચિંતવન અભિલાષરૂપ મનમાં આ પ્રકારે વિચાર રહેલો ભાવ ઉત્પન્ન થયો કે જ્યારથી એમનો પુત્ર ગર્ભપણે આવેલ છે, ત્યારથી એમને રૂપાથી વૃદ્ધિ પામ્યાં છીએ, સોનાથી પણ વૃદ્ધિ પામ્યાં છીએ, તથા ધનથી, ધાન્યના ભંડારથી, નગરથી, રત્ન, મણિ, મુક્તાફળ, શંખ, સ્ફટિક, પ્રવાલ વગેરેથી વૃદ્ધિ પામ્યાં છીએ, તેમજ વિદ્યમાન એવા શ્રેષ્ઠ દ્રવ્યથી, તથા સ્વજનોના પ્રીતિ સત્કારથી પણ અતિશય વૃદ્ધિ પામ્યાં છીએ.. તેથી એમના આ બાળક જન્મ પામશે, ત્યારે એ આ બાળકનું વૃદ્ધિ પામવાને યોગ્ય ગુણવાળું "વર્ધમાન" એવું નામ રાખશું"..

૨. શાસ્ત્રોમાં અઢાર પાપસ્થાનકોના ૧૬૨ ભાંગાથી દોષ બતાવ્યા છે.. તે નીચે પ્રમાણે જાણવા તથા સમજવા: ૧૮ ને ત્રણથી કરણથી ગણો તેને ત્રણ યોગથી ગણવાથી ૧૬૨ ભાંગા થાય છે તે ૧૮ પાપસ્થાનક સૂત્રથી આલોવાય છે.. હવે એમાં ત્રણ કરણ એટલે કરણ, કરાવણ અને અનુમોદન સમજવા.. તેમજ ત્રણ યોગમાં મનોયોગ, વચનયોગ તથા કાયયોગ સમજવા.. અઠાર પાપસ્થાનકો ત્રણ કરણ એટલે કરણ, કરાવણ, અનુમોદન અને ત્રણ યોગ એટલે ૪ મનોયોગ, વચનયોગ, કાયયોગથી સેવાય છે.. માટે ૧૮ પાપસ્થાનક × ૩ કરણ = ૫૪ દોષ અને આગળ ૫૪ × ૩ યોગ એટલે = ૧૬૨ દોષો જાણવા.. અને એવ દોષો ન સેવાય એવું ધ્યેય રાખવું જોઈએ.. એ આ સૂત્ર બોલી આલચવો જોઈએ..

૩. ભવનપતિ દેવો પ્રત્યે જાણકારી આપતાં શાસ્ત્રોમાં કહેવામાં આવ્યો છે કે આ દેવો ૧૦ પ્રકારના હોય છે- આ દેવો ભવનોમાં રહેનારા હોવાથી ભવનપતિ દેવ તરીકે ઓળખાય છે.. આ દેવો દેખાવમાં કુમાર જેવા સુંદર હોવાથી એમના નામ પછી કુમાર શબ્દ જોડાય છે— આ દેવો રમતીયાળ, સુંદર, આનંદી અને શોખીન દેવો છે.. રત્નપ્રભા નામની પ્રથમ નારક પૃથ્વીના એક લાખ એંસી હજાર યોજન જાડા થરમાં ઉપર અને નીચેના એક એક હજાર યોજન છોડતા વચ્ચેના પૃથ્વીમાં બાર આંતરામાં એમના ભવનમાં રહે છે ~ આ દેવોને અધોનિવાસી દેવો પણ કહેવાય છે.. આ દેવોના નામો અનુક્રમે અસુરકુમાર, નાગકુમાર, સુવર્ણકુમાર, વિદ્યુતકુમાર, અગ્નિકુમાર, દ્વીપકુમાર, ઉદધિકુમાર, દિશિકુમાર, પવનકુમાર, સ્તનિતકુમાર એમ ૧ જાણવા..

૪. યથાખ્યાત ચારિત્ર છે સર્વોત્કૃષ્ટ ચારિત્રનો પ્રકાર છે.. એમાં યથા એટલે જિનાગમમાં અરિહંત પ્રભુએ જેવું.. ખ્યાત એટલે કહેલું છે તેવું.. આવું સંપૂર્ણ ચારિત્ર તે યથાખ્યાત ચારિત્ર તરીકે જાણવું.. કષાયોના સંપૂર્ણ ક્ષય અથવા ઉપશમ થવાથી આ અતિ વિશુદ્ધ-પવિત્ર ચારિત્ર પ્રાપ્ત સાધુઓને થાય છે.. આ સર્વોત્કૃષ્ટ ચારિત્ર ૧૧, ૧૨, ૧૩ અને ૧૪ મા ગુણસ્થાનકે રહેલા વીતરાગને જ હોય છે.. કારણ આ ચારિત્ર વીતારાગતા કેળવ્યા સિવાય મળતો નથી.. આ ચારિત્ર જીવને નિશ્ચિત મોક્ષનગરીમાં પહોંચાડીને અજરામર સ્થાન આપે છે.. માટે આપણા જેવા રાગી જીવોને આ ઉત્કૃષ્ટ એવા યથાખ્યાત ચારિત્રને કેળવવાનું પ્રયત્ન કરવું જોઈએ.. પુરુષાર્થ કરવું જોઈએ..

૫. કઠોરતા અને ક્રુરતા દયા ગુણને આવરણ લાવનારા દોષો છે.. જો કઠોરતા અને ક્રુરતાની અનાદિની દોસ્તીનો અંત લાવવો હોય તો મનુષ્યભવ જેવો બીજો કોઈ ભવ નથી.. ધર્મનો પાન કરી જાતને સમજાવવા કટિબદ્ધ બનવું જોઈએ.. કઠોરતા અને ક્રુરતાનો નાતો તોડી દયા સાથે નાતો જોડવો જોઈએ.. કારણ દયા ગુણમાં એવું અમુલ્ય શક્તિ છે જે કઠોરતા અને ક્રુરતાની દોસ્તી હંમેશા માટે તોડી શકે.. માટે ભગવાન કહે છે— રે જીવા! દયાનો સ્વિકાર કર.. જીવન આનંદિત બની શકે.. દયાનો જ્યારે અંતરમાં વાસ થશે ત્યારે જીવનમાં પરમાનંદ છવાઈ જશે.. જીવનની સાચી ધન્યતા અનુભવવા મળશે.. હં લંબાવી દે દોસ્તીનો હાથ દયા સાથે પછી જોઈલે